

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austró-Ungari'a : Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU :</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Èr banii de prenumeratiune la TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.</p>
--	---	---

Santirea monumentului

ridicatu la mormentulu fericitului Aron Pumnulu.

Popórele, cari vor se traiésca, se respecta pre sene, si respectéza, si cinstescu barbati de merite.

Si cu bucuria vedemu, si constatámu, ca acésta stima facia de barbati, cari au lucratu la desvoltarea nóstra culturala-nationala, — petrunde tot mai multu in sinulu poporului romanu din tóte pàrtile.

Cá o nóua dovéda a pietátii romaniloru facia de unu demnu lucratoriu pre altariulu culturii si literaturii romane este monumentulu ridicatu de fratii nostri din Bucovin'a la mormentulu fericitului Aron Pumnulu fost directoru si profesoru de limb'a si literatur'a romana la gimnasiulu superioru din Cernautiu. —

Fericitulu Aron Pumnulu a fost unulu din acei vrednici lucratoři ai natiunei, carele cá si odinióra Georgiu Bazar in Romani'a, — a lucratu in mijloculu fratiloru nostri din Bucovin'a la desceptarea virtutii si semtiului nationalu prin cultivarea limbei si graiului romanu.

In semná de pietate si recunoscintia facia de acestu meritatu barbatu, romanii din Bucovin'a au creatu o fundatiune, carea pe vecia se póte ilustrulu lui nume, si se sprijinéscá pre acei'a, cari vor dori, si si vor propune se calce pre urmele lui in sciintia, seau in arta.“

Acestu monumentu este acum gat'a, si consacraarea lui se va serbá cu solemnitateá, ce o merita memori'a fericitului Aron Pumnulu in 4/16. Iulie 1888.

In acésta di conform programului publicatu de comitetulu societátii pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a se va tiené mai antáiu unu servitiu dumnedieescu in biseric'a catedrala, carele se va celebrá prin Eminent'i'a Sa, Inaltu pré santitulu parinte Archiepiscopu si Metropolitu Dr. Silvestru Morariu Andreeviciu, ér la 10¹/₂ va urmá sftintirea monumentului totu prin Eminent'i'a S'a, parintele

Archiepiscopu si Metropolitu. Dupa acést'a va urmá cuventarea memorativa, carea se va tiené de parintele protopresviteru, profesorulu Dr. Vasile Mitrofanovicu; ér societatea filarmonica „Armoni'a“ va cantá imnu comemorativu.

In aceeași di la patru óre si jumetate dupa amédi se va continuá festivitátea in localitátile societátii filarmonice „Armoni'a,“ unde se va tiené o cuventare comemorativa de dlu Dr. Ion alu lui G. Sbir'a, unu discursu comemorativu de dlu profesoru Ioanu Bumbacu, si se va pronunúciá unu alu treilea discursu de unu reprezentantu alu societátii academice „Junimea;“ ér societatea filarmonica „Armoni'a“ va esecutá mai multe cantári festive.

Suntem siguri, ca acésta festivitáte va fi cât se póte mai solemná, pentru ca nu se póte alcum. Fericitulu Aron Pumnulu, prin activitatea s'a ca profesoru si scrietoriu a pusu intre fratii nostri din Bucovin'a temel'i'a la edieciulu celu maretiu alu culturii si literaturii romane; ér suvenirile, ce le lasa astfelú de ómeni dupa sene, precum si stim'a si pietatea fatia de densii remanu vecinicu nescerse din inimile popórelorú, cari se pretiuiescu.

Dar viéti'a si activitatea literaria a fericitului Aron Pumnulu nu a fost numai o viétiá si activitate restrensa pentru fratii nostri din Bucovin'a. Pumnulu este alu tuturor Romaniloru din tóte pàrtile.

Toti avem deci câte unu micu cuventu, si in același timpu câte o insemnata detorintia fatia de acésta serbare.

Cuventulu nostru este, cá se felicitámu pre fratii nostri din Bucovin'a pentru nimerit'a ideia a serbării, si se-le dorimu, cá cultulu memoriei lui A. Pumnulu, carele este cultulu limbei si literaturii romane si pre carele densii l'au perenatu prin ridicarea unu monumentu pre mormentulu barbatului mare, — sè se pereneze tot mai multu prin ridicarea culturii si literaturii nóstre nationale.

Èr detorinti'a nóstra facia de acésta serbare este, cá se ne intarimu prin tr'ens'a tot mai multu in con-

vingerea, ca la noi multa si mare este pietatea facia de toti ómenii, cari facu binele, si cari pre ori ce terenu lucra la inaintarea neamului lor. Acest'a este cultulu, pre carele avem detorintia a-lu propagá in tenerime si alu intari in noi insine.

Cultulu memoriei lui Pumnulu este cultulu fapteloru si detorintiei implinite.

Si când felicitámu pre fratii nostri pentru acestu sublimu cultu, dicemu a loru nostri de aici, se nu ne tememu, si se nu ne descuragiámu de cei ce voiescu sè se inaltie prin vorbe si prin mintiuna; ci cu totii se ne inregimentámu sub drapelulu fapteloru.

Fapte bune, fapte marotie se seversimu pre tóte terenele intru inaintarea neamului nostru, si atunci situatiunea nóstra nu se póte, se nu se schimbe spre bine.—

Secerisiulu.

Suntem in timpul secerii; si ceea ce aduna la noi secer'a si cós'a insemnéza fórté multu, nu numai pentru poporulu nostru agricolu, dar in mare parte si pentru desvoltarea ulterióra a nóstra pre terenulu bisericescu-culturalu.

Si scirile, cari se publica prin jurnale, si ceea ce ni se comunica cu grainulu din diferite parti ale diecesei din nefericire nu glasuiescu tocmai bine despre secerisiulu din anulu acest'a.

Anulu acest'a va fi unu anu abia de mijlocu.

Apoi mai considerandu, ca in multe parti ale tierii apele din primavéra si grindin'a, caduuta in unele parti in dilele din urma a pustiitu hotare intregi, conclusiunea este, ca de nou vom fi espusi a-ne luptá cu multe neajunsuri si lipse pre tóte terenele, dar mai cu seama in biseric'a si in scól'a nóstra, unde avem atât de multe de creatu si atât de multe de organisatu.

In timpu de lipsa si in timpu de necazuri are fie-care omu multu mai multe si multu mai grele detorintie, decât in timpuri normale, in timpuri, pre cari ne-am indatinatu a-le numí mai bune.

Loculu primu intre aceste multe si grele detorintie lu-ocupa neaperatu faptulu de a-ne scí mangaiá si a-ne scí affá in positiunea, pre carea ni-o a creatu imprejurárele, si respective starea, in carea a dispusu Ddieu se fimu, si se traimu.

Ei bine, poporulu nostru din nefericire a fost si alta data espusu la multe lipse si neajunsuri pre terenulu economiei sale. Dar cá si tot omulu, care a avutu a-se luptá cu greutáti si cu necazuri ascépta si densulu o stare si o sórte mai buna. Paharulu suferintieloru inse se vede, ca nu a fost plinu, si la acelu paharu dispusu a fost, cá sè se mai adaoge si starea, in carea ne va lasá secerisiulu anului acestui'a.

Vom fi gresitu noi, seau parintii nostri, si cu espiarea acestoru gresieli vom trebui se-ne mai lup-

támu; dar din norocire deprinsi suntemu cu necazurile si cu lupt'a. Daca sórtea bisericeii si poporului nostru asia a fost se fia, cá se lucre, si se suferé, vom affá si noi neaperatu calea si mijlócele, prin cari se ne putem continuá viéti'a mai cu succesu, cá lucrarea nóstra se devina mai spornica, si suferintiele se devina mai putiene si mai usióre de suportatu.

In ori-ce lupta momentulu principalu este curagiulu. In lupt'a cea grea a vietii pre langa curagiu se mai adaoge inca o conditiune, si anume inim'a buna.

Acésta inima buna lipsesce pré de multe ori poporului nostru; si incát o are din când in când este pré iute conturbata prin necazurile, cari pare ca astfelu sunt facute cá sè se tiena lantiu de densulu.

Pentru aceea are inse omulu o religiune si o credintia religiósá, cá in ori ce situatiune a vietii se scie, sè se impace cu starea si sórtea s'a, se póta privi tóte lucrurile dupa mersulu loru naturalu, — si aclimatísandu-se cu situatiunea, — se póta se fia mangaiatu si cu inima buna.

Si daca secerisiulu anului acestui'a nu ne va multiemí, si daca mai departe nu ne va multiemí nici pretiulu, cu carele vom trebui se realisámu in bani rodurile anului acestui'a: atunci nu este altceva de facutu, decât se ne affámu mangaiarea in faptulu, ca Domnulu a voitu, se fia astfelu. „Certandu-ne ne-a certatu Domnulu de nou, dar mortii nu ne-au datu.“

In timpuri grele omulu se retrage, incát este cu potintia, dela tóte. Traiesce mai cu grije; cheltuiesce mai putienu, si calculéza, si lucréza mai multu. Are poporulu nostru destula grije si destulu calculu in ale sale, dar când este vorba de aceste doué, nici odata nu este de ajunsu. Totdeun'a mai trebuiesce ceva. Si adaogendu acestu ceva langa ceea ce are, si lucrandu in inim'a lui mai multu si mai cu sporu in religiunea si credinti'a religiósá, nu se póte cá se nu se scie affá si aclimatisá si in situatiunea, in carea ne lasa secerisiulu din anulu acest'a.

Este lucru greu, lucrulu, de carele vorbimu, pentru plugariulu nostru; dar nu mai putienu greu va fi acestu lucru si pentru noi cei ce muncimu intru inaintarea bisericeii si a scólei. Traimu toti din denariulu poporului; si de denariulu lui este legata in parte mare si desvoltarea mijlóceloru, prin cari suntemu chiamati a promová aceste doué sfinte asiediaminte.

Vom trebui se facemu deci si noi ceea ce investámu pre plugariulu nostru a face in aceste timpuri grele. Ne vom multiemí cu mai putienu, si vom lucrá mai multu. Si staruimu a crede, ca gandindu si lucrandu astfelu ne va succede si in anulu acest'a cá se manámu nai'a bisericeii cu unu pasu inainte, si se adaogemu baremu cât de putienu in biserca si in scóla.

Este o cestiune fórté grea cestiunea, ca ore lips'a si seraci'a depriméza seau chiar invétia, si intieptiescu pre omu.

Daca ne-am pune se privimu, si respective se respundemu la acésta întrebare cu istori'a, am aflá de siguru si casuri pro si casuri contra. De aceea credemu, ca este multu mai consultu, cá se-ne dămu seama numai cu casuri din viéti'a nóstra actuala. Scimu adeca, cá omulu deprinsu a duce o viétia comóda pana când are avere, daca seracesce, rar se scie aflá in acésta situatiune, si regul'a este, cá unu astfelu de omu nepotendu suportá necazulu, se prepadesce. Am vediutu apoi chiar in viéti'a poporului nostru, cá deprinsu fiendu cu necazulu din betrani „cá brósc'a cu grindina,“ in ori ce situatiune face ce face, si si-scie ajutá. Conclusiunea deci ar fi, cá ori ce ne-ar lasá in urm'a sa secerea si cós'a in anulu acest'a, noi se-ne scimu aflá, si se-ne deprindemu a lucrá astfelu, cá imprejurare se nu fia, si se nu ne gasésca nepregatiti.

De aceea vom dice: mai multa renduíela si mai multa grije, si atunci Ddiu ne va ajutá, cá se trecemu cu bine si preste greutátile anului acestui'a.

Onorata adunare!*

Motto: „Pracs'a face omulu.“

Sunt multi — póte si între fratii colegi, — cari cred cá gradinile asia numite pomologice, sunt mai multu numai de lucsu, séu dóra numai greomentu pe comuna si pe invetiatori; alti ér credu cá sunt numai pentru scopulu de a sporí pomii selbategi si nobili, dar deórace se potu capetá pomii cu pretiu effinu, promologi'a ar fi superflua.

Eu nu voescu a vorbí aci, nici de pomologia cá gradina, nici despre modulu sporirei pomiloru, ci voescu a atrage atentiunea St. Colegi, asupra gradinei scolare, dupa cum cere timpulu de acum.

On. Adunare! A venitu timpulu, in carele — nu cá mai nainte — numai gradinari si administratiunea scolara sè se ocupe cu ideea, cá pe langa scóla, se fie si gradina scolara; ci mai alesu se ocupa acum cu acést'a idee pedagogii cei mai practici, si adeca: nu se fie pomologie, ci se fie gradina scolara.

Mai nainte de a aretá, ce se întielegemu sub gradin'a scolara, si ce folosu practic realu potemu asceptá dela cultivarea ei, mi-permiteti Ve rogu a spune: cá prin acést'a nu se cere, nu se intentionéza impovaraarea invetiatoriloru cu lucru nou, carele se-i impedece séu abata dela lucrarea scolara; ci e vorb'a de unu ajutoriu practic nepretiuitu pe partea invetiatorului la propunere.

Din mai multe párti se audu plângeru in contra scólei poporale, cá adeca: nu invétia pe prunci pentru viétia.

Asia in anulu trecut, cu ocaziunea desbaterei budgetului de culte in 21. Aprile, deputatulu din Giul'a Gõndõcs, carele e unu amicu alu instructiunei poporale, s'a

esprimatu între altele: „Întrebarea crescerei poporale e cea mai santa si de celu mai mare interesu, pentrucá in patri'a nóstra de acésta au lipsa mai multi ómeni. Cu cât ne vom silí mai multu, se desvoltămu in scólele nóstre poporale priceperea, cu atât vom inaintá mai tare inavutirea si prin acést'a bunulu comunu; deci prin innaintarea crescerei poporale marimu, inmultimu prosperarea si fericirea poporului nostru.“ — „In asia imprejurări — dice Gõndõcs, — când votezu budgetulu, permitami totodata M. St. D. Ministru se me pronuntiu, cá cu scólele poporale nusum indestulatu.“

„Nici eu!“ fú respunsulu laconicu alu Dluu Ministru.

Se nu ne amăgimu inse a crede, cá dóra ar fi disu cineva, cá in scólele poporale se propune pré pucinu; din contra s'a disu si se dice, cá in unele scóle se propune pré multu, — dar in scóla nu numai sè se propuna, ci scól'a se invetie pe fiutoriulu cetatienu: a judcá corect, si a lucrá practic; cáci nu folosesece nimicu propunerea aceea, pe carea nu o întielegu elevii, ori cât de multu materialu ar invetiá ei; ci le folosesece multu, ceea ce au priceputu. — Le este de folosu acea scóla, carea-i dedá a asemená, a compará, a deduce si a judecá, de si se pare, cá astfelu putienu a invetiatu.

Aceste si mai multe rezultate potemu obtiené, numai déca vom avé gradini scolare, despre cari dice Ferdinand Langauer: „Nu numai érb'a si pomulu sunt acelea, a caror frunze si fructe le dămu in mânilu copiiloru nostri in gradinile scolare, ci de tot altceva; desceptămu in ei iubirea catra natura si patri'a, carca ne hranesce. Afara de aceste, in gradinile scolare cresce si alta flóre, carea incurendu va rodí imbelsugatu in inim'a si naturelulu pruncului.“ Éra Jáblonsky dice: „In viéti'a practica, scól'a póte devení adevérata scóla pentru poporu, numai prin gradinile scolare.“

Se plāngu unii frati colegi, cá avem pré multe studii. — Asia e, sunt de tot multe; dar eu tienu cu cei ce se alatura metodulu concentricu-geneticu si nu iau studiile prescise, cá singlarice, ci legate de olalta.

Éta ce dice si Ex. Sa Dlu Ministru de culte, într'unu circulariu dto 1. I. 1882., catrasenatele diriginte ale preparandieloru de statu „Sè se instrueze preparandii la aceea, cá in scól'a, ce se va incredintiá conducerei loru, pe langa alegerea corecta, a celoru mai de lipsa de sciutu, pondulu principalu se-lu puna pe cetirea priceputa, scrisórea curata cetibila si corect concipiata, pe langa aceste inca, pe deprinderea elementeloru socótei; cá între aceste, si cu deosebire prin cetire si pe cale intuitiva se impartásiésca eleviloru sei, cele ce sunt de lipsa din naturale, istoria, geografie si alte cunoscintie fundamentale.“

Si óre se póte, ca se implinimu noi si numai in parte cele indicate mai sus, déca ne vom tiené si mai de parte numai de modulu propunerei de pana acumu, cu studiile in mana, între cei patru paréti ai scólei? — Ba! — Cáci spre a poté conduce crescerea poporului, dupa re-

* Acestu operatu s'a cetitu in adunarea generala a reuniunei inv. di dieces'a Aradului. Joi dupa Pasci a. c.

cerintele timpului, avem neapărata lipsa de grădini scolare, unde se pot face intuitivul de lipsă în natură.

Vine întrebarea: Ce se înțelege sub grădini scolare?

Nici decum nu se înțelege numai pomologi'a, s'eu vre-o grădina lucrată fie-cum, s'eu d'ora plină cu buruieni; ci o grădina regulată, în carea se fie reprezentate mai t'ote familiile plantelor, ér din cele mai folosite în economie și grădinaritu, se fie mai mulți indivizi, cultivati raționalu. Astfeliu cunoscendu școlarii plântele și vedindu cultur'a lor, le vor introduce și la casele parintesci. Dar și parintii se vor interesá, d'eca vor vedé în grădina școlara cultivarea plantelor cu folos mai realu, de cât la ei.

Si óre unde am putea esplicá mai bine și mai la înțelesu puterile naturei, de cât în natură, și mai alesu în o grădina regulată? Acolo le pot face mai pricepute: anatomia plântelor, legile fizice, ba și chemice-economice; apoi le facem cunoscutu folosulu ori pagub'ace ne aduc unele animale, — t'ote aceste cu multu mai usioru și mai bine, de cât în școl'a cu aparate scumpe, de cari și așa nu avem.

Vedem și observám pe t'ota diu'a, cum poporul nostru da inderetu; vedem că pământurile lui în cele mai multe locuri, în locu s'eu se îmbunătătesc, devin tot mai sterile și stapanulu saracesc. Aci încă am poté ajutá, aretându-i și esplicându-i în grădina școlara lucrarea rațională a pământulu. Totodata i-am poté desvoltá și priceperea, puindu pruncii se judece corectu asupra lucrurilor, ce vedu în grădina școlara. Numai așa am fi în stare se-i facem mai inteligenti și lucratori practici, împretinindu-i cu cultivarea pământulu.

Deci fiind-că poporul tocmai de aceste are mai mare lipsă, ve rogu fratiloru invetiatori, se ne punem cu t'ote puterile și se ne aranjám grădinile cât mai corespunditoru scopulu, despre care înse aci nu se póte vorbi.—

Știu și aceea, că în tot locul sunt pedeci, care oprescu practisarea lucrulu, de și acel'a se constata de bunu, de salutaru. — Astfeliu de pedeci sunt și în calea aranjării și susținerii grădinilor școlare, dintre cari eu cunosc următoarele:

Antái'a și cea mai mare piedeca e, că tocmai când am putea și ar trebui se ne ocupám mai multu cu pruncii în grădina, adică: de primavér'a până tómn'a, mai că nu avem prunci la școlă, pentru că încependu din Martie—Aprilie, ér mai alesu de acum dela pasci, pruncii de 9—15 ani absentéza mai toti, până prin Noemvre, când apoi ér nu potem lucrá în grădina,

II. Salariulu multor invetiatori e f'orte micu, și nici acel'a nu-lu pré capeta, s'eu f'orte nereglatu, suferindu lipse. Unii invetiatori au înse în folosintia pământu și venitele acelui'a a locuria face că jumetate din dotatiunea lui; deci trebuie se caute se-lu lucre cum póte, și prin urmare n'are timpu s'eu se ocupe cu grădinaritul,

III. Éra unii invetiatori n'au nici atáta grădina, că se-si póta produce cele mai necesare legume pentru folosintia

de t'ote dilele în cuina, deci unde se aranjeze grădina școlara?

IV. Putieni invetiatori au avutu ocașiune s'eu se deprindă cu grădinaritul și economi'a rațională, cu atât mai puțin s'au ocupatu cu botanic'a.

D'eca scrutám, cari ar fi medilócele, cu cari s'ar putea delaturá aceste pedeci aflám, că înainte de t'ote ar trebui, că invetiatorii se fie bine dotati, dar baremu se nu avem deocamdata nici unu invetiatoriu carele se nu aiba celu puținulu prescisu de lege, în suma de 300 fl.

Apoi ar fi de doritu, ca și peste véra s'eu se tiena școlă, de și nu t'ota diu'a, dar celu puținulu de 5—7 óre deminétia. — Fiind invetiatorii bine dotati, ar face acést'a bucurosu, și nici pruncii n'ar fi de tot retienuti dela economi'a parintiloru. S'ar putea înse și așa, că baremu un'a, d'oue dile pe septemana se fie exercitii de véra.

Ce atinge teritoriulu de grădini scolare, în multe locuri sunt, ér unde nu sunt, e sperantia că de se vá poté, va fi cât de curund, că Înaltulu Ministeriu a datu în acésta cauza ordinațiune aspră, catra t'ote comitatele. Ér în comitatulu Arad, deja s'au și începutu a se pune în lucrare.

Despre sciintia grădinaritului și economiei preste tot, nu pot dice alt'a, ci: celu ce voiesce, póte se invetie și de acum înainte. Ar fi de doritu, că langa institutul pedagogico-clericalu s'eu se întretiena astfeliu de grădina — modélu, unde s'eu se instrueze fiitorii invetiatori.

Nu sum omulu, carele se credu, că aceste se vor poté realizá pe tot locul și în scurtu timpu; dar trebuie se vie timpulu, când în mare parte — de și nu deodata, ci pe rendu — se vor realizá dorintiele pedagogiloru practici, de a fi langa școlii grădini scolare.

Înceiu rogându-ve, că d'eca nu am satisfacutu acceptărilor, se me scusati; ér pentru bunavointia cu carea m'ati ascultat, ve multiamesc; — ve rogu înse pe fiesce-carele deosebi și pe toti împreuna, *că pe langa t'ote pedecile, se încercati și se faceti tot ce e posibilu pentru grădina școlara, în interesulu vitalu alu poporulu nostru*, asigurându-ve, că o multumire internă vá implé sufletele v'ostre, vedindu rezultatulu celu bogatu, ce va esí din grădinile școlare.

Ddiu se ne ajute!

Totvaradi'a, în Aprilie 1888.

Nicolau Avram,
invetiatoriu.

Despre invetiatoriulu energicu.

Educațiunea și instructiunea în școl'a poporală, numai atunci va progresá, când invetiatorii și-vor pricepe cât mai bine chiamarea lor, pentru carea s'au dedicatu, — se aiba cultura suficientă, se fie morali, diligenti, energiosi și cu simțiminte nationale, pentru-că numai astfeliu vor poté pune fundamentu solidu cunoscintielor de lipsă în viața, — spre scopulu ridicării și îmbunătățirii sortii poporulu nostru.

Între calitățile, ce se receru dela unu invetiatoriu bunu și deplinu pregătitu pentru postulul seu, că acel'a

se póta corespunde grelei sale chiamari — fie-mi permisú a vorbi aci despre energi'a invetiatoriului, fara de care nu póte ajunge siguru la rezultatulu doritu alu osteneleloru sale. Invetiatoriulu energicu dominéza durabilu asupr'a scolariloru, asupr'a materiei de instructiune si asupr'a sa insusi. Materi'a acést'a — precum se vede — se imparte in trei puncte de intrebare :

a) Cum póte invetiatoriulu se domineze durabilu asupr'a scolariloru ? Invetiatoriulu, cá se póta dominá durabilu asupr'a scolariloru, are se fie celu dantaiu in scóla, inainte de a fi sositu vre-unu scolaru, asceptandu sosirea loru, cá unu tata sufletescu. Intrându elevii in scóla, si vediendu ei pe invetiatoriulu loru, cá, cu ce iubire parintésca ii ascépta, fie-care si-va ocupá loculú seu in banca, in cea mai mare linisce, asceptându baterea órei pentru inceperea prelegerii. In scóla, invetiatoriulu va aretá o privire blánda, facia vesela, si pasiu seriosu de barbatu. Astfeliu in vederea lui, nu se va intemplá disordine si larma — impunendu prin presentia sa. — Mai departe, se va feri a-se demite cu scolarii in glume, ca acelea aparú cá unu lucru copilarescu ; ér prin acést'a i-ar provocá indirecte la misicari si nelinisce. — In asemenea casuri, si celui mai vrednicu invetiatoru, cu greu i-va succede a restabilí ordinea, cu bun'a, fara a nu recurge la vre-o pedépsa. Scól'a nu e „teatru“ nici localu de nelinisce si larma, ci „sala de invetiamentu“ in care are sè se sustiena ordinea etc. In casu de disordine cât de mica, ce s'ar intemplá in scóla, invetiatoriulu sè se ferésca a inovatí numai pe unulu, fara cá se fie convinsu ca a-cel'a e caus'a disordinei, séu perdiendu-si pacienti'a, pedepsesce imediatu si fara precugetare ; ci mai bine si recomandabilu este, a-se adresá cu admoniarea catra toti scolarii, cáci pedepsesce multe sunt prob'a cea mai evidenta, cá invetiatoriulu nu este la inaltimea chiamari sale. Tractandu astfeliu, nu va provocá resistintia séu opunere intre scolari, si dènsii nu vor devení — cu timpulu — renitenti.

Mai demultu tóta activitatea educatiunei si instructiunei s'a redusu la batai'a dura, la disciplin'a despotica, spre scopulu indreptárii si coregerii copilului. Daca vom luá inse in consideratiune influentiile stricatióse — ce resulta prin asemenea procedura — asupr'a educatiunei morale, necesitati suntemu a aflá alte medilóce suficiente si corespunditóre, pentru indreptarea si coregerea elevului, in scopulu si folosulu educatiunei morale.

Importanti'a educatiunei morale, pretinde a-ne ocupá din când in când cu acést'a tema, care e un'a dintre cele mai dificile probleme pedagogice, si cu atât mai vertosu, cá vedemu si astadi in timpulu modernu pedagogicu, existandu invetiatori, chiar de alta natiunalitate, cari recurgu la medilóce prea aspre pentru mantienerea disciplinei in scóla, si indreptarea unui elevu renitent, — la pedepse condannabile si contrarie cu scopulu moralu, cari potu fi spre stricarea si periclitarea corpului, ba chiar si a vietii bietului elevu.

Invetiatoriulu energicu, sustiene ordinea buna in scóla, prin o tractare rationala, practica si drépta, si prin consecuentia-i, cari influentiéza in modu neresistabilu asupr'a scolariloru ; cáci ei cunoscú si vedú cá este acél'a in scóla, carui'a cauta a-se plecá si supune toti — disparendu disordinea. In scól'a unui invetiatoru cu taria si energia, ochii tuturoru eleviloru sunt concentrati in ochii invetiatoriului, si atentiunea tuturor'a e incordata la ceea ce invetiatoriulu vorbesce si prelege.

b) Invetiatoriulu energicu, va dominá asupr'a materiei de instructiune, daca va sci totdeún'a cá, ce vrea se preléga si cum vrea ? Elu si-va apropiá bine tóta materi'a de invetiamentu, o va impartí si memorisá, cá se-o

póta avea asia dicéndu in degete, si pentru cá se póta cu resolutiune duce la capetu pensulu inceputu dupa principii metodice. Nu se subintielege inse, cá se propuna ne-interruptu, cáci propunerea ne-interrupta obosesce pe scolari ; ci intretiésa intrebari potrivite si ocupatiuni scripturistice. Neobservandu-se acestea, invetiatoriulu va fi impededatu sub prelegere — prin combinarea ideiloru si a deductiuniloru — intru supraveghiarea atenta si necurmata asupr'a eleviloru, spre a poté face ca se domnésca in scóla liniscea cea mai completa si atentiunea cea mai incordata. Tóte acestea si cu accidentiele loru, — pre cari le va sci aflá insusi invetiatoriulu — se nu le desconsidera, cáci sunt factori potinti ai educatiunei si instructiunei. Scimú din experiinti'a propria, cât de nemultumitu este acél'u invetiatoru, carele ese din scóla cu consciinti'a acusatóre : „Astadi n'ai prea efectuitu cev'a bunu, trebuia astfeliu se incepi si nu asia etc.“ Din contra, cât de fericitu si mangaiatu in sine este acél'a, carele cunósce ca a executatu tóte, precum i erá vointi'a. — Invetiatoriulu energicu nu si afla mangaiare, pana nu mergu tóte dupa dorinti'a lui.

c) Invetiatoriulu energicu, se va dominá si guverná pe sine, daca va fi cu resignatiune si multa rabdare. De câte ori lu-ajunge disgustulu, ostenéla, — elu le scie a-lungá, si-si scie renói poterile. Când e in periclu de a-si perde rabdarea, elu se infréna insusi, retienendu-se chiar si dela spressiuni necuviintióse. — Cá de incheiare observu, cá remediile practice si umane, sunt cáile cele mai sigure si drepte ce ducu la scopu.

Toraculu-mare, in lun'a Iuniu 1888. v.

P. Avramútiu,
invetiatoru.

PASTORAL'A

Prea Santitului Ghenadie, Episcopu alu Eparchiei Argesiu, catra prea Cucernicii Protoierei.

Prea Cucernice Protolereu !

Prin circular'a Nóstra din Iulie, anulu expiratu, am chematu luarea aminte a cucerniciloru Preoti din cuprinsulu eparchiei Nóstre, asupr'a purtárii loru sociale, a datoriiloru pastorale si asupr'a respectului convenitu sântelor serbatori, facendu din trensele dile de repausu trupescu, dar de folosu sufletescu, pentru ridicarea morallui si infrumsetierea moravuriloru pastoritiloru loru ; de asta data inse insistámu asupra altei virtuti evanghelice, pentru care Domnulu nostru Isus Christosu promite respata neperitóre celoru ce vor implini-o. Acésta virtute, pe care Mantuitorulu o recomanda urmasiloru sei, prin precept'a a sieptea a divinei sale predicii de pe munte, este Pacea. „Fericiti, dice Elu, facatorii de pace, cá ei se vor chemá fii ai lui Dumnedieu . . . .“ Pacnicu inse este acél'a care are pace cu Dumnedieu, pace cu sine insusi si pace cu aprópele seu.

Adeveratii pacnici sunt mai antaiu acei cari au pace cu Dumnedieu. St. Apostolu Pavel indemnandu la acést'a in epistol'a catra Romani, dice : „Fiindu mantuíti prin credintia, avem pace cu Dumnedieu prin Domnulu nostru Isus Christosu“ (Rom. V, I). Ér pentru cá se avem pace cu Dumnedieu, trebue se ne supunemu cu totulu vointiei Lui : cá astfeliu supunendu vointi'a nóstra vointiei dumnedieesci, se putemu a-i dice cu inim'a si cu gur'a, in rugaciunea de tóte dilele : „Faca-se voi'a t'a, precum in ceriu asia si pre pamentu.“ Vointiei dumnedieesci ne supunemu, când indeplinimu poruncile Lui, ér daca preferámu vointi'a nóstra celei divine, atunci ne despartimu de Dumnedieu, de isvorulu luminei si alu vietiei ; cei'a ce este o nenorocire infricosiaa a rupe legatur'a cu

Dumnedieu, dela care ne vine adeverat'a fericire, si a ne face chiar din acésta lume vrajmasi ai Lui prin calcarea sânteloru sale porunci si a-lu avea pentru eternitate contr'a noastră, atragendu-ne vecinicele sale pedepse.

Avendu pace cu Dumnedieu, suntemu datori se avem pace si cu noi insine, daca voim a mosteni fericirea fagaduita. Si in adeveru, dupre marturi'a St. Grigore de Nis'a, adeveratulu pacinicu nu este decât acel'a care are pace cu sine insusi si se silisce a o procurá si aprópelui seu; căci nimenea nu póte dá altui'a ceea ce elu n'are. Când dar Isus Christosu ne poruncesce se fimu pacinici catra altii, ne îndemna mai antaiu se avemu pace cu noi insine; si cá se cunóstemu in ce consta acést'a si cum am potea s'o avem, trebuie se cercetámu cine sunt vrajmasii nostri interiori, carii ne-o turbura. Ei sunt: pasiunile nóstre, dorintiele perverse, vitiile interioare, ce ne dau resboiu, si pe care St. Apostolu Petru le descrie cu aceste cuvinte: „Iubitiloru, ve indemnna cá pe nisce instrainati si peregrini, se ve feriti de poftetele cele trupesci contr'a sufletului“ (1 Petr. II, 11). Apoi daca pasiunile sunt vrajmasii carii lupta asupra noastră, este cuviinciosu si dreptu cá adeveratulu si unicul mijlocu pentru a avea pace cu noi insine nu este decât se urim si se alungámu acele pasiuni, teméndu-ne de Dumnedieu si se supunemu dorintiele nóstre sântei sale legi; căci la ce ne-ar folosi se impacámu pre altii, când vom suferi cá in lantrulu nostru vitiile sale se ne dea resboiu.

Astfelu, daca sufletulu nostru este stapánitu de patimi trupesci, daca este tárítu de placeri sensuale, se lasa desfrólui, moliciunei si necuviintiei, atunci totulu este in disordine in lantrulu nostru si când ordinea interna este turburata, pacea sufletului deja aperitu; ér când sufletulu nostru se supune lui Dumnedieu si asculta de legea sa santa, atunci este in pace, fiind-cá are in trensulu pre Dumnedieu, pre care lu-iubesce si o mare pace este rezervata acelui ce iubesce legea lui Dumnedieu. Când inse canta pacea in curenturi, nu o va putea aflá, căci adeverat'a fericire nu se gasesce in ori-ce bunuri exterioré, fiindu incomparabilu mai mici cá sufletulu; ci din protiva nelinistea si turburarea nesfêrsa pe care ni le causéza diferitele dorinti, ce se succedu un'a dupa alt'a si pe care nu le putemu satisface tóte de odata, ba inca nici chiar pe un'a cu plinatate, fiind-cá golulu imensu alu inimei nóstre creata numai pentru Dumnedieu, binele infinitu, nu póte se fie umplutu de cât de densulu.

Când vom avea pace cu Dumnedieu si cu noi insine, nu va fi greu se avem pace si cu aprópele nostru; căci „de unde sunt, dice St. Apostolu Iacobi, resbóe si de unde sfedi intre voi? nu din desmardárele vóstre care se lupta in madulárele vóstre?“ (Iacobi IV, 1). De aceea St. Amvrosie se exprima astfelu: „Incepeti a avea pace cu voi insi-ve, pentru-cá domnindu pacea intru voi, se o puteti procurá si altor'a“ (Amvros. asupra St. Luc'a cart. V). Dar in ce consta pacea pe care trebuie se o avem cu aprópele? Unirea cea mai strénsa ce póte fi intre diferite persóne nu este pacea pe care ni-o recomandá Mântuitorulu, daca ea nu este sânta si nu tientesce la indeplinirea vointiei sale; căci sunt multi crestini a căroru strénsa unire nu consta in altu cev'a decât in conformitatea vitiiloru de care sunt dominati si inclináriloru rele de care-i léga numai in scopulu de a face reu. Asia cei ce iubescu beutur'a se unescu pentru a merge in locuri de necumpetare si a se dedá acestui vitiu; cei porniti pe căile nedreptáției si fara de legei se unescu spre a comite. Daca asemenea unire am chema-o pace, ar trebui se o numim pace diabolésca, fiind-cá diabolulu este celu ce plamadeste asemenea unire între ómenii vitiosi si-i îndemna se faca reu.

Dar nu asemenea pace Isus Christosu a lasatu cá mostenire discipuliloru sei, când a dis: „Pacea mea lasu voue, pacea mea dau voue, nu precumu lumea o dá, eu o dau voue“ (Ioan XIV; 27). Prin care cuvinte Mântuitorulu deosebesce pacea s'a de pacea lumiei acesti'a, care nu are altu fundamentu decât cupiditatea, propriulu interesu sau placerea perversa; pe când pacea lui Isus Christosu are de fundamentu caritatea care-i este principiu si sufletu. Asia Isus Christosu rugându pre Parintele Cerescu pentru unirea discipuliloru sei, dice: „Cá ei se fie un'a, precumu si noi un'a suntem“ (Ibid. XVII, 22, 23.) adeca prin aceeasi unire sânta cá si Elu cu Parintele Cerescu.

Se iubimu deci acésta sublima virtute atât de recomandata in st. Evanghelie, pentru care Mântuitorulu promite atât'a fericire; ba chiar se fimu in stare a sacrificá ori-ce, pentru cá se traimu in pace cu aprópele nostru. Dumnedieu asia multu o recomandá, cá insusi prefera a-se numi Dumnedieu alu pacei si alu caritatiei. St. Apostolu Pavel, in epistolele sale, de trei ori numesce pre Dumnedieu, Domnulu păcei; ér St. Evanghelistu Ión numesce pre Dumnedieu dragoste, St. Grigore de Nazianzu dice: „Daca cine-va ne-ar întrebá, cine suntemu si cuine inchinam, vom respunde fara a esitá: noi ne inchinam dragostei, pentru-cá Dumuedieu dragoste este si numirea acést'a ii este lui cea mai placuta decât ori si care alt'a.“ Ér St. Ión Chrisostomu dice: „Cá in acésta porunca se coprinde pe scurtu continutulu porunciloru cá inceputulu si finitulu virtutiei este dragostea. Ea este tulpina si conditie neaparata, este corón'a virtutiei.“ Fiind-cá acésta virtute este sufletulu si obiectulu Religiunei nóstre, de ce dar sa nutrimu unii altor'a ori reciproce? Fiind-cá pacea este finitulu dorintieloru nóstre, de ce dar se ne facemu resboiu crudu unii altor'a?

Mântuitorulu intru atât s'a ingrijitu cá se pastramu pacea intre noi, in cât fiind aprópe de ór'a mortiei, Elu a lasat'o prin testamentu discipuliloru sei: „Pacea mea lasu voue, pacea mea dau voue“ (Ioan XIV, 28.) In rugaciunea pre care elu o adreséza Parintelui seu, la cin'a cea tainica, pentru acei carii vor crede intru Dênsulu, elu ii cere, „cá ei se fie cu totul uniti“ (Ibid. XVII; 21, 22, 23.) Dupa inviere arátându-se discipuliloru sei le dise: „Pace voue“ (Ibid. XX; 19, 21). Dupa optu zile arátându-se iérsi discipuliloru sei, cá se incredintieze pre Tom'a, care nu erá cu ceilalti la prim'a aratare si nu crediuse cuvinteloru loru, cá au vedíutu pre Domnulu, ii saluta tot cu aceste cuvinte: „Pace voue“ (Ioan XX, 27.) Daca Isus Christosu, dice Sântulu Grigorie de Nazianz, a voitu se intarésca si se imprime adincu in inimile nóstre iubirea de pace recomandând'o de atâtea ori, atât mai inainte cât si dupa invierea s'a, apoi se ne silim a profitá de acestu mare dar, ce ne-a facutu Dumnedieuulu păcei; de pacea pe care Elu ne-a procurat'o si pe care ne-a lasat'o prin testamentulu seu, când a parasit viati'a pamentésca.

Daca facetorii de pace se numescu fi ai lui Dumnedieu, apoi acei carii turbura pacea, dupre cum dice St. Ión Chrisostomu, se numescu fi ai diabolului; căci diabolulu este causatorulu certeloru si sfedilor, de óre-ce stiindu elu, precum dice St. Augustinu, cá dragostea face viati'a spirituala a sufletului, ér turburárele causeza mórtea, de aceea se indeletnicesce a sfasiá sufletele. Stiindu cá acum nu mai póte pierde pre crestini prin idolatrie ca alta data, duhulu celu reu a inventatu unu altu mijlocu, adeca de a escitá noi turburári, sfedi si scandaluri etc., de cari daca nu vom fi cu multa grije se le inlaturam, ii vom inlesni atâtea mijlóce a ne face fi ai sei.

Santii Apostoli stiindu bine nenorocirea ce póte aduce in lume vrajb'a, au avutu de la inceputu cea mai mare

grija, că se indemne pre crestini la mentinerea pazei, asa că scrierile lor sunt pline de povătuiri asupra acestui subiectu. Ei s'au ridicatu totdeun'a energicu contra disputeloru si s'au indeletnicitu cu o grija neobosita a le inlaturá indata ce vedeau că se ivescu printre crestini. „Daca aveti zelu amaru si cërta in inimile vóstre, dice St. Iacob, nu ve laudati nici mintiti contra adeverului; acést'a nu este intielepciunea ce se pogóra de sus, ci este pamentésca, simtiuala, demonicsca. Căci unde este zelu amaru si cërta, acolo este neorânduela si tot lucrulu reu. Er intielepciunea cea de susantau este curata, apoi pacifica, blânda . . . er fructulu dreptatiei se sémana in pace de catra cei ce fac pace“ (Iacob III, 14 seq.)

Santulu Apostolu Pavel a fost numai putienu zelosu in protiv'a disputeloru si divisiuniloru; căci indata ce a intielesu că incepuse sè se ivésca oare-cari semintie printre Corinteni, éta ce le scrie: căci daca este intre voi invidie si cërta si desbinare, au nu sunteti trupesti? si au nu umblati cá ómeni trupesti? (Corint. III; 3), dupre poruncile perverse, ér nu dupre duhulu lui Dumnedieu, care este duhulu dragostei si alu pazei. Si acestea le scria St. Apostolu Corinteniloru numai că audise despre óre cari neintielegeri dintre dënsii; ce ar dice in sa astadi, daca ar vietii intre noi, unde turburările sunt adesea vii si necurmate?

Eata invetiatura prea frumósa si vrednica de a ne întorce tóta luare aminte pentru iubirea de pace, pre care acestu mare Apostolu o adreséza Efeseniloru: „Siliti-ve, dice elu, a pazi unitatea duhului prin legatur'a pazei. Unu corpu si unu duhu, precum si sunteti chemati într'o nadejde a chiamarei vóstre; unu Domnu, o credintia, unu botezu unu Dumnedieu si Parinte alu tuturoru, care este preste toti si prin tóte si intru voi toti“ (Efes. IV. 3, seq.). —

(Va urmá.)

D i v e r s e .

* *Comissiunea esmisa* de adunarea generala a alumneului nationalu din Timisióra spre a studiá modulu prin carele s'ar poté sustiené si promová caus'a acestui institutu nationalu de cultura, s'a intrunitu Luni'a trecutulu sub presidiulu Pré Santiei Sale parintelui Episcopu *Ioanu Metianu*, — fiindu de fatia si illustri domni Dr. *Alexandru Mocsonyi* si Dr. *Iosif Galu*, precum si dlu *Vincentiu Babesiu*.

In comissiune s'au formulatu doue propuneri si a nume un'a a maioritătii si alta a minoritătii. Maioritatea va propune adunării generale convocata deja pre 9 Augustu a. c. că sè se modifice statutele alumneului, si alumneulu sè se puna sub scutulu si ingrijirea bisericeii; ér minoritatea va propune că averea alumneului sè se predea consistoriului din Arad spre a procede conform scopulu alumneului.

* *Incheiarea anului scolasticu la seminariulu diecesanu din Aradu*. Duminec'a trecuta s'a incheiatu anulu scolasticu la seminariulu diecesanu.

In acést'a di s'a oficiatu unu Te-Deum in biserica catedrala. Dupa Te-Deum a urmatu cetirea clasificatiuniloru in sal'a mare a seminariului. Dupa cetirea clasificatiuniloru directorulu substitutu alu institutulitienù unu discursu, in carele adresandu-se catra elevii abiturienti ai institutului le aretà, ca depunendu densii ultimulu esa-

menu in scóla, cu esirea loru din institutu se incepe sirulu celu nesfersitu alu esemeneloru vietii. Sunt grele aceste esamene pentru fie care omu, dar' cu atát mai grele pentru ómenii, cari si-au alesu de chiamare o vietii: a fi lucratori in biserica si in scóla. Armati inse cu virtutile crestine, nu se póte cá densii se nu tréca biruitori prin lupt'a vietii pentru ca Domnulu ajuta pre cei ce iubescu poruncile lui.

Dupa acést'a luandu cuventulu Pré Santi'a S'a parintele Episcopu *Ioan Metianu* intr'unu frumosu discursu adresatu eleviloru accentuá cu deosebire legatur'a dintre biserica si poporu, si respective legatur'a dintre poporul nostru si preotii si invetiatori lui, amintindu-le, ca viitoriulu bisericeii, sórtea si viitoriulu preotiloru si invetiatoriloru este stensu legatu de sórtea si viitoriulu poporului nostru.

Purcediendu din acestu punctu pe manacare noii lucratori ai bisericeii si scólei voru intempiná multe greutáti pre campulu de onóre alu implinirei detorintiei, — dar vor avé si multa bucuria si cu deosebire statornic'a bucuria, ce o da omului consciintia detorintiei implinite.

Terminandu Pré Santi'a S'a implorá binecuventarea Ceriului asupra eleviloru, cerendu-le dela Ddiu daru si ajutoriu spre a poté indeplini cu demnitate detorintiele impreunate cu chiamarea, ce si-au alesu.

* *Multiamita publica*. In numele comunei bisericesci me simtu indemnatu si pe acésta cale a aduce omagial'a nóstra multiamita, Inaltu Preasantiei Sale, atotu bunului si ingrigitoriului nostru parinte Episcopu diecesanu, *Ioan Metianu*, Carele din incidentulu nenorocirei, ce biserica nóstra a suferitu chiar inainte de serbatorile invierii domnului din a. c. — prin aceea, că din necunoscuta cauza s'au aprins si au arsu prestolulu cu tóte obiectele, ce erau pre elu; — ni-a daruitu santulu antimisu in tempulu celu mai scurtu, prin ce amu fostu in stare a-ni face rugatiunile fara impedecare, in timpulu celu mai pretiutu. Dumnedieulu daruriloru se resplatésca preagratiósului nostru archipastoriu; daruindu-lu bisericeiloru sale, in pace, intregu, cinstitu, sanetosu, intru dile indelungate!

Primésca mai departe multiamita nóstra ferbinte *M. O. si marinimos'a* dómna *Natalia*, maritata *Damaschinu*, veduv'a fericitului *Aronu Damaschinu*, fostu referentu consistorialu in Caransebesiu, — carea inca grabi la repararea lipsei, daruindu-ne la serbatorile imierii 2. me-maie pe prestolu.

Totu asemenea se aduce multiamita si recunoscintia generosiloru daruitori: dnulu *Stefanu Gavrilovich*, not. cerc. alu *Cladova* si stimat'a s'a dna sociia *Iuliana*, cari precum in mai multe renduri, asia si acum, nu de multu au daruitu pe altariulu pietătii crestine, pentru biserica nóstra, o icóna de pretiu; promitiendu-ne, că si in viitoriu nu voru incetá a adauge, la acésta cununa de fapte, ale caritatii crestine.

Dumnedieu se li-resplatésca acestoru daruitori marinimosi cu darurile sale cele bogate; primindu jert'fa loru, intre jertfelniculu seu, celu mai presusu de ceriuri. — *Cladova*, in 28. Iuniu 1888. *Nicolau Crismariu*, preotu ortodoxu.

† *Necrologu*. *Petru Dimitrescu*, preotu in Chesintiu protopresviteratulu *Lipovei*, si-au datu sufletulu nobilu in manele Creatoriului in 11/23. Iuniu a. c. dupa amedi in etate 48 de ani, lasandu in doliu pre sotia sa, *Anastasia*, fiulu seu *Emericu* preotu capelanu langa veteranulu preotu *Ioanu Damsia* din *Seceani*, pre nora, cuseri, niamuri cunoscuti. Inmormentarea i-sau facutu cu onorulu cuvenitu in 13/25. Iuniu a. c. pontificandu pa-

rintele protopresviter Voicu Hamsea asistat de patru preoti, prezentu fiind o multime de poporu, intre care si notariulu comunalu David Dabiciu impreuna cu anestesia, cu care ocazuine R. D. Protopresviteru au tienutu o cuventare funebrala, despre nestatornici'a acestei vietii si meritele repausatului, prin care au storsu lacrimi din ochii ascultatoriloru, apoi intre cantarile cele de jele a tinerimai scolare din locu, au fostu dusu la locul de odichna. Fie-i tierina usiora, si memori'a eterna!

* *Dr. Richardson din Londr'a, voind se arete stricãtiunea alcoolului si urmarile consumaciunii beuturiloru spirtoase*, stãndu în picior, dise unui scolaru: Ai bunatatea, de-mi pipaie pulsulu, dara numera-mi precisu pulsaciunea. Scolariulu facu asia si afla 71 de pulsaciuni.

Dr. Richardson se puse apoi se si adape scaunu si dupa cât va timpu ilu facu pe scolaru se-i numere era pulsaciunea; ea se redusese la 70.

În fine se culcã elu pe sofa si dupa cât va timpu era î-lu puse pe scolaru se-i numere pulsulu; atãnci dise scolarulu: „Curiosu lucr, sũnt numai 64.“

„Daca D-Ta te culci sar'a, apucã Dr. Richardson, apoi o faci din caus'a, pentru cã inim'a se cere la linisce, D-Ta, firesce, nu o scii acest'a; iuim'a face 10 pulsaciuni mai putine pe minutu. Multiplicã acum 600 cu 8, nume-rulu ôreloru de dormitu, si vei capetã aprôpe de 5000 de pulsaciuni.

Ei bine, inim'a scôte cu fie-care palpitaciune séu bataia 6 unce (170 gr.) de sânge; resultã deci diferinti'a de 30.000 de unce (850 Kgr.) în timpulu noptii. Cu atã-t'a sânge scôte inim'a mai putienu când se culca omulu fara se fie consumatu alcoolu.

Daca D-Ta i-ti bei vinulu séu grogrulu, cu care esci deprinsu, apoi i-ti tulburi linisceã inimei si, în locu se castigi recreaciune i-ti înmultiesci lucrarea inimei cam cu 15.090 de pulsaciuni. Si urmarea este, cã te scoli o bo-situ si nu esci bunu la lucru în diu'a urmatóre, pâna ce era nu ia-i o cantita din beuturile cele tari cari le laudi.“

Noi se o esplicãmu acest'a si poporulu nostru!

Concurse.

În institutul „Zsigaiannu“ din Oradea-mare, se primescu pe anulu scol. 1888—9 ca stipendisti inca 5 elevi rom. gr. or. studenti la gimnasiulu seu scôlele reale din locu, cari gratuitu vor capetã provisiunea intrêga în acestu institutul.

Recursele adjustate cu:

- Estrasu de botezu.
- Testimoniu scolasticu.
- Atestata de paupertate, si
- Certificatu despre vaccinare sè substérna pana la

8/20. August, a. c. la adresa: „Senatului Fondatiunei Zsigaiane in Oradea-mare,“ Nagy-Várad, uri-utca 401. sz. (görög-keleti Consistorium.)

Totodata se aviséza onor. publicu interesatu, cã în institutul acest'a vor poté fi primiti si vor capetã provisiune intrêga si elevi pe plat'a de 16 fl. la luna, cari fiindu rom. gr. or. vor studiã la scôlele din locu.

Insinurarile au sè se faca la Dlu advocatu Nicolau Zigre, in Oradea-mare pana la finea lunei lui August a. c. Oradea-mare, 18/30. Iuniu, 1888.

Senatulu Fondatiunei
„Zsigaiane.“

Dupa ce in urm'a concursulu publicatu prin comitetulu nostru parochialu din Veresmort, in protopresviteratul Lipovei pentru deplinirea parochiei nôstre vacante de acolo, nu s'a insinuat nici unu recurinte: prin acest'a se mai publica concursu pentru aceea parochie si din partea subscrisulu Consistoriu diecesanu cu terminu de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele parochiei sunt: un'a sesiune pamentu, birulu si stolele usuete.

Recurentii la acest'a parochie, vor avé a-si inaintã acestu Consistoriu recoursele loru, instruite in sensulu statutulu organicu pana in 30 de zile dela prim'a publicare.

Arad, in 22. Iunie 1888.

Consistoriulu diecesanu ort.
rom. alu Aradului.

Pentru indeplinirea definitiva a postulu invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. romana din comun'a Ciacov'a, protopresv. Timisiorii, se publica concursu pana la ultim'a lui Iuliu a. c. st. v.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

- In bani gat'a 500 fl.
- Pentru lemne 50 fl. dintre cari este si scól'a a-se incaldi.
- Pentru scripturistica 6 fl.
- 2¹/₂ jugere de pamentu aratoriu, si quartiru liberu cu jumetate de gradina.

Doritorii de a ocupã acestu postu, au se substérna recursulu adjustatu cu atestatu despre absolvirea preparandiei, despre cualificatiunea din limb'a statulu si cea germana, si eventualminte si cu alte atestate, adresatu catra comitetulu scolaru gr. or. rom. din Ciacov'a langa Timisior'a pana la terminulu sus desiftu, avënd a-se presentã in vre-o Dumineca sau serbatóre in st. biserica pentru de a-si aretã desteritatea in cântari si tipiculu bisericescu.

Din siedinti'a comitetulu scolaru gr. or. rom. din Ciacov'a, tienuta in 14. Iunie 1888.

Nicolau Uzon, m. p.
presiedinte.

In contielegere cu D. DEMETRIU DOLG'A, inspectoru scolaru eparchialu din Timisior'a.

Conformu decisulu Ven. Consistoriu, dto 7/19 Aprilie a. c. Nr. 1535. se escrie concursu pe parochia a dõu'a din Toraculu-mare, devenita vacanta, in protopresviteratul B.-Comlosiului, Cottulu Torontal, clasificata de clas'a I. cu terminu de 30 zile dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt: Un'a sesiune parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu, birulu si stol'a usuata dela aceea parochia, cari tôte la olalta facu beneficiulu anualu de 900 fl. v. a.

Doritorii, de a ocupã acest'a parochia, in sensulu §-lui 15. liter'a a) din regulamentul pentru parochii, suntu avisati a-si substerne recursurile instruite conformu „Stat. org.“ bisericescu, — administratorulu protop. Paulu Tempea, in Nagy-Torák, per Nagy-Becskekerek, si a-se presentã in vre-o Dumineca sau Serbatóre in Sant'a biserica, spre a-si aretã desteritatea in cantare, respective pre dicare.

Toraculu-mare, la 2/14. Iunie 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: PAUL TEMPEA, m. p. adm. prot.